

Mândru

DE MARAMUREȘ

Haiducii DIN MUNȚI

Zeci de maramureșeni au luptat cu arma-n mână aproape un deceniu contra terorii comuniste

În Munții Țibles, Oaș, Rodnei, Maramureșului și Gutâi au acționat mai multe grupări de rezistență anticomunistă

Pentru curajul de a lupta pentru libertate și onoare, cei mai mulți au fost uciși, alții au fost condamnați la ani grei de închisoare și umilințe. Niciunul însă n-a fost învins și nu s-a supus jugul minciunii.

După fraudarea grosolană a alegerilor din 1946, tensiunea și nemulțumirea maramureșenilor, obișnuiți a fi oameni liberi și drepti, care stau în genunchi doar în biserică, a crescut. La 7 decembrie 1947, studentul **Ioan Popșă**, fost șef PNȚ Maramureș, a fugit în munți pentru a scăpa de o iminentă arestare. În toamna anului 1948 i se alătură și alți tineri, urmăriți și ei de securitate pentru convingerile lor politice: Vasile Popșă, fratele lui Ioan, Mihai Șofron, student din Sighet, Ioan Rusu, student, Ioan Hotea, zis Hricu. În aprilie 1949 li se alătură și Ștefan Tand, un țăran din Rozavlea și elevii Gavrilă I. Iusco, Gavrilă G. Iusco și Ioan Dunca.

În ianuarie 1949 frații Popșă iau legătura cu preotul greco-catolic Ioan Dunca Joldea din Ieud, membru al PNȚ, urmărit și el de Securitate. Acesta le acordă ajutor și suport moral și devine liderul spiritual al grupului. De asemenea, lărgeste grupul de ajutorare al fugarilor cu preoții Alexandru Chindriș și Vasile Iusco și călugărițele Pelagia Iusco, Maria Sas. Membrii grupului Popșă își creează legături în comunele Ieud, Dragomirești, Rozavlea, Vișeu de Jos, Șieu, Botiza, Săliștea și Borșa. Sunt aprovizionați

Printre partizanii Maramureșului s-a aflat și «haiducul» Vasile Blidaru, care din cauza unui conflict cu gestionarul cooperativei din sat a fost părât ca «dușman al poporului». A fost arestat, dar a evadat. Pentru a-l sili să se predea, securitatea i-a torturat și amenințat familia. A reușit să fugă din țară, dar a revenit în 1956 în țară, iar în vinerea de Rusalii a anului 1958 a fost ucis mișelește. Soția fusese obligată să divorțeze de el, dar a fost condamnată la 10 ani temniță grea, pentru că i-a fost soție.

Erau tineri, mulți elevi, preoți, pădurari, profesori, studenți sau țărani simpli. Dar mai presus de toate, oameni care iubeau libertatea și dreptatea. Toți s-au coalizat împotriva comunismului și au ales să lupte cu arma-n mână contra unui regim al terorii și minciunii.

cu arme și armament, primesc informații despre acțiunile securității în zonă și mențin contactul cu familia. Cei care au avut însă

curajul să-i ajute au fost vânați de securitate, arestați în perioada 1949-1950 și condamnați la ani grei de temniță. Frații Popșă au adunat în jurul lor și câțiva elevi din Sighet, conduși de Ștefan Minică, și săteni din zonă, conduși de Ioan Zubașcu din Dragomirești. Și aceștia vor fi arestați și condamnați într-un proces din 1949.

Scopul grupului Popșă era schimbarea regimului comunist, așteptând ca semnal al declanșării luptei începerea unui război între URSS și puterile din occident. La sfârșitul lunii martie a anului 1949 au fost surprinși la casa unui sătean din Săliștea. Mihai Șofron, unul dintre membrii grupului, a fost arestat.

În mai însă, membrii grupului sunt din nou surprinși de securitate în casa unui ieudean, iar Lică Popșă este ucis în schimbul de focuri.

Ioan Popșă contactează alți fugari și încearcă refacerea grupului, alți membri se alătură Grupului Țibleş. Doi dintre ei sunt uciși însă în schimbul de focuri cu securitatea, iar restul arestați și condamnați la ani grei de pușcărie.

„Grupul Țibleşul” a fost cea mai numeroasă trupă de rezistență armată din Maramureș. Sub conducerea pădurarului **Nicolae Pop**, partizanii din Țara Lăpușului au reușit să acționeze alături de cei din Maramureșul Istoric vreme de patru ani. Partizanii din Țara Lăpușului au acționat împreună cu cei din Maramureș, vreme de 4 ani, sub conducerea pădurarului Nicolae Pop din comuna Lăpușu Românesc. Om bun și drept, în anul 1944, salvase

câteva familii de evrei pe care horthyștii le-ar fi trimis la Auschwitz. Securitatea îl urmărea pentru că ajută pe fugarii ascunși prin păduri și erau muritori de foame. Fusese și membru al P.N.Ț-Maniu. În mai 1949, profesorul de religie Vasile Pașca, din Târgu Lăpuș, fusese prins ieșind din casa lui Nicolae Pop, noaptea. Securității au intrat ca să-l aresteze, dar el și-a luat arma de vânătoare și a ieșit prin ușa din spate, în pădure. Cu ajutorul unui alt partizan, l-a scăpat și pe Vasile Pașca și s-au unit cu trei partizani maramureșeni. Copiii lui Nicolae Pop Aristina, elevă, și Achim, amenințați cu arestarea, s-au alăturat grupului.

Conducător a fost ales Nicolae Pop, cunosător al pădurilor din zonă. În august 1950, li se alătură încă 7 tineri din Ieud, grupul atingând efectivul de 17 luptători. Erau ajutați de localnici. Toți erau însă urmăriți informativ, iar teroarea asupra țăranilor pentru a-i sili să intre în colectiv, creștea. Familiile partizanilor erau arestate, bătute, umilite. Soția lui Nicolae Pop a zăcut la pat 17 săptămâni după ce a venit de la Miliție. La 15 august 1952, zeci de familii din zona Lăpușului au fost deportate în Bărăgan, până în anul 1957, tăindu-se astfel căile de aprovizionare ale „oamenilor de pădure”, iar casele lor incendiate. În munți, în păduri, viața este dură. Alimentele se distribuiau cu rația. Se dormea direct pe pământ, iepurește. Iarna, înfășurați în păături, pe zăpadă, sub cerul liber. Deplasarea pe zăpadă se făcea cu hârzoabele, niște împletituri de niule de formă circulară, pentru a nu se afunda în zăpadă, iar ștergerea urmelor era obligatorie. Își construiau bordeie săpate în pământ, căptușite și podite cu lemn de fag, apoi acoperite și camuflate cu frunziș și arbuști. Hrana se pregătea numai noaptea, pentru ca fumul să nu-i trădeze. În iarna anului 1952, Securitatea a descoperit bordeiul partizanilor dar, alarmați la timp, au scăpat. Fără adăpost și alimente, grupul s-a dispersat, pentru a supraviețui mai ușor. Zona a fost invadată de trupele de Securitate, care scotoceau sistematic. Partizanii erau căutați și cu avionul. Nicolae Pop a paralizat de partea dreaptă și nu mai putea vorbi. Avea 54 de ani. S-a spovedit și împărțit la călugărul din satul Ungureni și a cerut, prin semne, să fie predat Miliției, unde a dispărut. Rămas fără conducător, grupul Țibleşul a fost lichidat cu ușurință, de regulă prin trădare. Cei capturați au fost judecați la Oradea de vestitul general maior de justiție Alexandru Petrescu. Câțiva au fost împușcați în luptă, între care preotul unit Atanasie Oniga.

Un alt grup puternic de rezistență anticomunistă s-a conturat în jurul localităților **Dragomirești și Săliștea de Sus**, condus de Ion Ilban.

Era prin 1948. Mulți dintre localnici au luptat în război, au fost în prizonierat în Rusia și au înțeles cât de cruntă era teroarea comunistă care s-a abătut asupra țării. Așa a apărut o organizație anticomunistă formată din oameni tineri, intelectuali sau simpli țărani, care erau hotărâți să-și apere libertatea și țara chiar cu prețul vieții. Gruparea din jurul localităților Dragomirești și Săliștea de Sus era în strânsă legătură cu Gruparea fraților Popșă, care acționa în zona Ieudului. Dar mișcarea a fost deconspirată rapid. Întâi „au căzut” frații Popșă, apoi efectul s-a propagat și la Dragomirești.

Membrii grupului au fost descoperiți în luna mai 1949, dar au reușit să fugă în pădure, în Munții Țibleşului. Acolo au întâlnit pe frații **Gheorghe și Dumitru Pașca** din Săliștea de Sus, care le-au dat arme, și grupul de partizani s-a mărit. Este vorba despre Ioan Ilban, Ianoș Rubel, Ilie Zubașcu. Între timp, li s-au atașat Dumitru Petrovan, Ion Petrovan și Vasile Ofrim. Celor șase li s-a mai adăugat Ioan Ardelean. În timpul verii au trăit în diferite colibe, iar după venirea frigului și-au încropit adăpost de iarnă la „Picioarul văii calului”, unde au stat 6 luni, cu excepția lui Gheorghe Pașca care s-a retras spre comuna Săliștea, unde putea fi mai ușor alimentat de rudele sale, trăind astfel izolat.

În februarie 1950, adăpostul a fost descoperit de un paznic de vânătoare, Gheorghe Șimon-Răchită. Acesta a promis partizanilor că nu-i va denunța, dar până la urmă i-a trădat și a început să umble cu securității pe urmele lor. Prevăzător, **Ilie Zubașcu**, unul din cei mai buni partizani din grup, a propus schimbarea adăpostului. Într-o zi, au auzit semnalul convenit cu Răchită. Venea cu o mulțime de securiști care încercuiau zona. Partizanii au ieșit din încercuire și, timp de o lună, au stat liniștiți în pădurea de pe Măgura. În altă zi a dat peste ei un dezertor, care a fost sfătuit să se predea și a jurat că nu-i va denunța. După două săptămâni s-au trezit încercuiți de trei cordoane de securiști. Partizanii s-au despărțit în grupe de câte doi și au scăpat și de această dată.

Una dintre primele victime ale grupului de la Dragomirești a fost Dumitru Pașca, împușcat mortal în februarie 1950. După ce fratele său a fost ucis, Gheorghe Pașca a plecat spre Săliștea de Sus, cu securiștii după el, conduși de același Răchită. Pașca l-a avertizat prin diferiți oameni, dar Răchită a continuat să-l urmărească, până când a primit un glonț drept în frunte. Gheorghe Pașca a murit în păduri, împușcat în ziua de 6 februarie 1956. A trăit cu Ioana Vlad, a doua soție, în pădure. Acolo i s-a născut fetița, iar în mai 1953, soția era din nou gravidă în luna a 6-a. A fost arestată și anchetată la Miliție. Cel de-al doilea copil, Gheorghe, născut în temniță, avea numai doi ani și jumătate când i-a fost împușcat tatăl.

Ceilalți membri ai grupului au păstrat mereu legătura cu familiile prin alți consăteni, care le-au dat și alimente și informații. Dar, pentru a-i sili să se predea, anchetatorii le-au terorizat familiile, au eliminat copiii de la școală. Securitatea nu le-a arestat numai soțiile și copiii, ci și părinții, rudeniile, vecinii. Maria Ionescu povestește că: „Becurile de aici ale doctorului Iusco, amândouă, au fost ticsite de oameni luați de la treabă și în felul acesta i-au obligat pe cei fugari, erau 7 fugari, să se prezinte. Au lăsat numai copiii acasă și în fiecare curte era un soldat care nu dădea voie nici copiilor să meargă la grajd să hrănească animalele sau să le adape. Și atunci, siliți fiind, n-au avut ce să facă, s-au prezentat. Dar nu ne-au dat drumul imediat”.

Unul din membrii grupului, Ilie Zubașcu, a fost capturat și dus la Securitatea din Sighet, unde a fost ucis în bătaie în timpul anchetei. Un prim proces al grupului din Dragomirești, inculpații fiind în majoritate din rândul susținătorilor fugarilor, a avut loc la 3 martie 1951. Au fost condamnați în lipsă Ion Șt. Ilban, Ilie Zubașcu și Ioan Ardelean la 15 ani de muncă silnică. Ceilalți primesc condamnări mai mici (Dumitru Ardelean, 5 ani, Vasile Țicală „a Lupului”, 6 ani, Vasile Țicală „lui Grigore”, 5 ani, Dumitru Iusco, 6 ani, Ioan Neț, 4 ani, Petre Hotico, 4 ani). După prinderea fugarilor și arestarea sprinjitorilor apare un nou dosar, care s-a judecat la 13 martie 1951. Cea mai mare condamnare o primește Ioan Ilban – 10 ani temniță grea, restul pedepselor variind între 6 luni și 7 ani.

Cu toată represiunea securității, rezistența anticomunistă din Dragomirești nu a fost înăbușită. Evenimentele din Decembrie 1989 au fost prevestite oarecum cu doi ani mai devreme, de o acțiune a unor tineri, care i-au făcut o înmormântare simbolică lui Ceaușescu.

Ioan Petreuş (n. 25 august 1945, Glod, Maramureş - d. 22 iunie 2002) - a urmat studiile Şcolii generale din Glod, Maramureş şi ale Şcolii Populare de Artă din Baia Mare. Ion Petreuş a decedat, pe 22 iunie 2002, în urma unui accident petrecut în curtea casei, când s-a lovit la cap şi a murit apoi la secţia Neurochirurgie a Spitalului Judeţean Maramureş.

Ştefan Petreuş (n. 3 martie 1940, Glod, Maramureş) - este cu patru ani mai mare decât fratele său. În 1966 s-a angajat în orchestra de muzică populară a Ansamblului "Maramureşul" din Baia Mare, iar în anul următor, 1967, s-a angajat şi fratele său, Ion.

Cu vestitul ansamblu băimărean, dar şi cu alte formaţii artistice profesioniste şi de amatori, Fraţii Ion şi Ştefan Petreuş au cântat în numeroase localităţi din ţară şi de peste hotare: Bulgaria, Iugoslavia, Belgia, Olanda, Egipt, Sudan, Italia, Moldova, China, etc. Au debutat în radio şi în televiziune în anul 1968, iar primul disc l-au înregistrat în 1969-1970.

Primul doctor în medicină DIN MARAMUREŞ

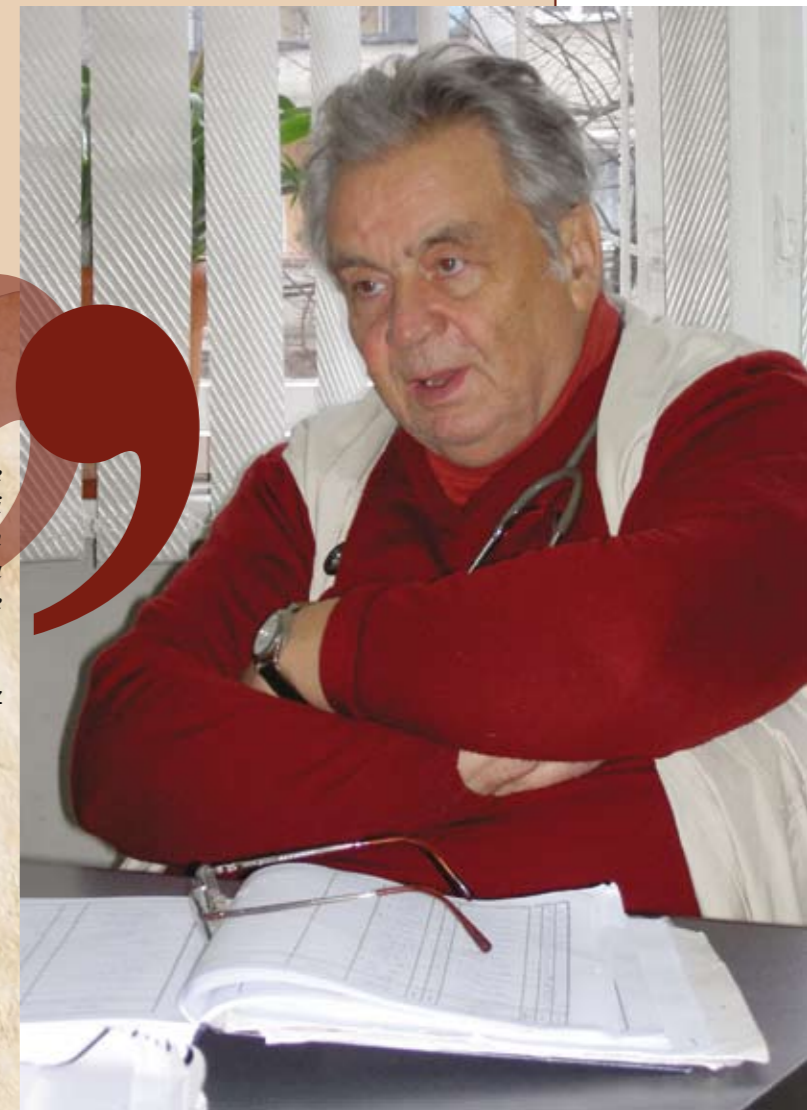
A spus mereu că „pediatria este o ştiinţă pentru copii, despre copii, mereu perfectibilă, niciodată perfectă”. De aceea, şi-a considerat întotdeauna pacienţii - copii de suflet şi a renunţat chiar şi la halatul alb pentru a nu crea niciun fel de bariere în relaţia medic-pacient. Anton Wirtz, primul doctor în medicină din Maramureş, şi-a dedicat viaţa secţiei de pediatrie şi Spitalului Sighet.

Doctorul Anton Wirtz a fost un exemplu de dăruire, un model de viaţă, un om pentru care jurământul lui Hypocrate a devenit crez. A tratat trei generaţii de sigheteni. Practic, toţi cetăţenii oraşului au devenit copiii săi de suflet. Lor le cumpăra mâncare din piaţă din banii lui, lor le-a dăruit timpul, priceperea şi viaţa sa. Nu purta halat alb ca să nu-i sperie pe micuţi. Îi servea cu bomboane şi le dădea jucării, aşa că micuţii îl vedea mai degrabă ca pe un bunic. Nu-i spuneau „domnu` doctor”, ci „nenea Wirtz”. Doctorul Wirtz a fost, în toate, un om atipic. Pentru el dăruirea şi iubirea nu înneau nici de orele de program, nici de neajunsuri. Bolnavii s-au obişnuit să-l viziteze oricând aveau nevoie şi să-i bată la uşă la orice oră din zi sau din noapte, iar el îi primea totdeauna. Drept răsplată, n-a primit niciodată mai mult de un zâmbet şi o strângere de mână. De la Doctorul Victorul Pop, mentorul său şi fostul şef al secţiei de pediatrie sighetene, a învăţat că atunci când bolnavii au nevoie de ceva, nu stai cu mâna întinsă spre conducerea spitalului, ci cumperi din propriul buzunar.

Şi-a legat întreaga carieră şi viaţă de această secţie, care a devenit etalon. Apoi, după Revoluţie, şi-a continuat opera cu ajutorul elveţienilor, în frunte cu prestigiosul profesor Andreas Fanconi. Într-unul dintre interviurile acordate GAZETELI, povestea că: „După Revoluţie, dintr-o intuiţie cu ajutorul celui de sus, am apelat la colegii plecaţi şi le-am cerut sprijinul. Am înnodat colaborări cu nemţii, austriecii, olandezii şi apoi elveţienii. Nu veneau doar pentru pediatrie ajutoare, ci pentru tot spitalul. Şi înainte de Revoluţie, şi după, ne-am autofinanţat. Nu ne-am bazat pe sistem. Am învăţat

Şi înainte de Revoluţie, şi după, ne-am autofinanţat. Nu ne-am bazat pe sistem.

Anton Wirtz

Nu purta halat alb ca să nu-i sperie pe micuţi. Îi servea cu bomboane şi le dădea jucării, aşa că micuţii îl vedea mai degrabă ca pe un bunic. Nu-i spuneau „domnu` doctor”, ci „nenea Wirtz”.

de la Victor Pop să dau bani din buzunarul propriu pentru ce e necesar, nu să cer de la conducerea spitalului. Şi una dintre cele mai mari realizări a fost relaţia cu profesorul Fanconi. Dacă elveţienii nu aduceau aparatele astea, spitalul nu era acreditat”. S-a stins din viaţă tot cu gândul la pacienţii şi secţia sa, rămânând în memoria tuturor ca un „înger păzitor al copiilor”.

Discografie

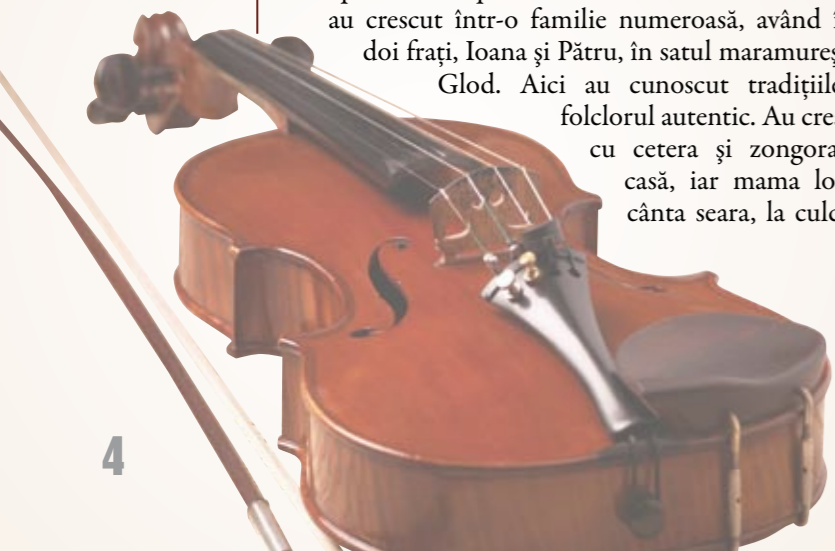
Aşa beau oamenii buni (2001)
“Întâlnire cu România: Maramureş” (I,II), “Mărie, oşanca me” “Mândruţa de pă Mara” “Cât îi Gutinu de sus” “Jocuri populare româneşti: Oaş, Maramureş, Lăpuş” “Nunta la români: Maramureş” “Asta-i hore bătrânească”

Ambasadorii MUZICII MARAMUREŞENE

Dragoste pentru folclorul românesc, talent, modestie şi dăruire. Fraţii Petreuş au înălţat muzica maramureşeană la rang de veşnicie.

Trăinicia şi frumuseţea artei populare a devenit sinonim cu numele lor. Fraţii Petreuş, Ştefan şi Ion, sunt un brand al Maramureşului. Cântecul lor au răsunat în întreaga lume şi au fost înscrise în tezaur. Ştefan Petreuş s-a născut în 1940, iar la cinci ani după el a venit pe lume fratele mai mic, Ion. Cei doi au crescut într-o familie numeroasă, având încă doi fraţi, Ioana şi Pătru, în satul maramureşean Glod. Aici au cunoscut tradiţiile şi folclorul autentic. Au crescut cu cetera şi zongora în casă, iar mama lor le cânta seara, la culcare.

De mici, au început să se joace cu “zongora” tatălui. Talentul lor era recunoscut de tot satul. Odată, preotul din sat i-a spus lui Ştefan Petreuş că în locul lui ar merge direct la postul naţional de Radio. Pentru prima dată au urcat pe scenă în 1957, la un festival-concurs pentru amatori din Sighet. În 1968 au debutat la radio şi televiziune, iar doi ani mai târziu au lansat primul disc. Apoi au devenit adevăraţi ambasadori ai Maramureşului şi cântecului autentic. Talentul lor a lăsat mută de uimire o lume întreagă şi le-a adus numeroase premii. În anul 1984, Ministerul Culturii din Franţa le-a acordat titlul de „Cavaleri ai Ordinului de Artă şi Litere”. În anul 2000 au primit titlul „Omul Anului” de la Institutul American de Biografie. Anul 2010 le-a adus Fraţilor Petreuş, în noua formulă, Medalia de Aur pentru România, oferită de Institutul American de Biografie. De asemenea, sunt cetăţeni de onoare ai mai multor localităţi din Maramureş, inclusiv ai comunei Strâmtura, de care aparţine satul Glod.

Școala maramureșeană are resurse nebănuite în elevi care strălucesc în competițiile școlare naționale și internaționale. Dacă chimia domină rezultatele școlare maramureșene, matematica are rezultate care au adus cinste județului, mai ales în ultimii ani, datorită elevilor Dragoș Michnea și Omer Cerahoglu. Cei doi au câștigat cam tot ce se putea câștiga, dar Omer are un talent nativ care l-a dus într-o zonă a performanței greu de atins. Amândoi elevii au făcut clasele 5-8 la Colegiul Național "Vasile Lucaciu", iar Liceul la Colegiul Național "Gh. Șincai". Profesori care i-au îndrumat: Ștefan Sabău, de la Lucaciu, și profesorul Boroica de la Șincai.

„Omer este, probabil, cel mai bun produs al matematicii maramureșene, dar eu cred că este cel mai bun din întreaga țară. Are un talent pe care nu îl au și ceilalți. Iar talentul dublat de muncă a dus la rezultatele pe care le cunoaște toată lumea. El participă din clasa a șaptea la Olimpiadele pentru elevii de liceu. A dat toate testele și ce a trebuit pentru a putea participa la o clasă mai mare, față de vârsta pe care o are. Învață foarte ușor, muncește, nu incredibil de mult, dar a învățat să studieze singur. Știe ce să facă, ce să citească. Eu cred că ar obține rezultate foarte bune la oricare altă materie dacă ar avea timp să se pregătească. A participat în fiecare an la Olimpiade, la Balcaniade și alte concursuri. Lista premiilor este impresionantă. Și acum a fost la o clasă superioară vârstei sale. Eu sunt îndrumătorul lui, dar nu prea am ce face. Studiază singur, la un nivel peste clasă, cu mult peste. Eu nu prea mai am ce face. De aceea spun că este cel mai bun din țară. Am vorbit cu el și cu siguranță va pleca afară după ce va termina liceul. Este căutat de marile Universități din lume. Ce să facă aici? Ce perspective are dacă termină în România?”, ne-a spus profesorul Boroica.

OMER, mândria Maramureșului

Omer Cerahoglu este un elev strălucit, un tânăr conștient de calitățile sale, dar modest și la fel ca cei de vârsta lui. Vă prezentăm un fragment dintr-un interviu realizat de GAZETA de Maramureș cu Omer cel de aur.

Rep.: Ce faci în timpul orelor de matematică, având în vedere că nivelul tău de pregătire este mult mai ridicat decât al colegilor tăi?

O.C.: Da! E de la sine înțeles. La matematică nu stau la ore, profesorul mă înțelege. Știe, doar am făcut și cu dânsul pregătire. Ce fac? Este sălița profesorală, a celor de matematică, și merg acolo să lucrez problemele pe care consider că trebuie să le fac.

Rep.: Cum te privesc colegii?

O.C.: Bine! Sunt cu ei în relații foarte bune. Nu are importanță ce fac eu la matematică. Prietenii sunt prieteni.

Rep.: De ce puțini elevi gustă matematica?

O.C.: Așa este mentalitatea majorității, probabil. Este o problemă pe care nu mi-am pus-o. Nici mie nu mi se pare chiar distractivă, între ghilimele,

bineînțeles. Matematica e o sumă de calcule care nu duc până la urmă la nimic. Pentru ce să calculezi nu știu cât la sută din nu știu ce număr cu o grămadă de cifre după virgulă? Pare că nu are niciun rost. Dacă faci matematică, vei observa că aproape totul poate fi transpus în limbaj matematic.

Rep.: Mulți vorbesc de fenomenul Omer. Colegii tăi olimpici spun că ai o ușurință deosebită în a înțelege și a rezolva problemele de matematică. Ei spun că e ceva nativ!

O.C.: Da! Se poate spune și așa. Am observat și eu că înțeleg mai repede, mai ușor. Nu lucrez mult într-o zi, și din cauză că înțeleg foarte repede ce trebuie să fac. Parcurg cărțile de matematică și înțeleg foarte repede. Este pasiune. Din pasiune fac totul ce este legat de matematică.

Matematica e o sumă de calcule care nu duc până la urmă la nimic. Pare că nu are niciun rost. Dacă faci matematică, vei observa că aproape totul poate fi transpus în limbaj matematic.

IERARHUL „tărâmului de credință”

Este, asemeni unui păstor desăvârșit, și bun organizator, și bun învățător. Î.P.S. Justin, al doilea Ierarh al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, a crescut prin truda și dăruirea sa eparhia noastră, aducând-o la prestigiul de dinainte de desființarea abuzivă comunistă. Aici, în Maramureș, în inima acestui tărâm al credinței, s-a născut în 1961, în comuna Rozavlea.

La numai 14 ani, a simțit chemarea spre mănăstire și a intrat ca frate la Mănăstirea „Sf. Ana” Rohia. A urmat treapta I-a de Liceu la școala din satul natal, petrecând toate vacanțele la Mănăstirea Rohia.

După ce a terminat zece clase, în anul 1978, a dat examen la Seminarul Teologic Ortodox Craiova – Mofleni, fiind închinoviat în acest sens la Mănăstirea Lainici Jud. Gorj, Mitropolia Olteniei, și a fost declarat admis. În anul 1979 a fost transferat, cu aprobarea I.P.S. Teofil Herineanu la Seminarul din Cluj-Napoca, pe care l-a absolvit în anul 1983, când a susținut examenul de absolvire.

În anul 1983, luna septembrie, a fost hirotonit diacon pe seama Mănăstirii Rohia, iar în anul 1983 – iunie, a fost hirotonit preot pe seama aceleiași mănăstiri.

În anul 1985 a fost tuns în monahism la aceeași mănăstire, avându-l naș de călugărie pe P.S. Justinian, primind numele de Justin. Și-a continuat studiile la Institutul Teologic Universitar Sibiu, pe care l-a absolvit în anul 1992.

În luna martie 22, anul 1994, la propunerea P.S. Justinian, Sf. Sinod al B.O.R. aprobă alegerea în postul de arhiepiscop vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului cu titlul de „Sigheteanul”, iar în 17 aprilie 1994, are loc la Mănăstirea „Sf. Ana” Rohia, hirotonită întru arhiepiscop, săvârșita de către I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, I.P.S. Bartolomeu al Clujului și P.S. Justinian al Maramureșului și Sătmarului.

De atunci și până în prezent slujește Biserica ortodoxă română în această chemare alături de P.S. Justinian.

În calitate de membru al Sf. Sinod, Prea Fericitul Teoctist Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române i s-a încredințat în septembrie 1995 delegația de a conduce un grup de 100 de tineri studenți teologi și neteologi la întâlnirea de la Loretto – Italia, patronată de Papa Ioan Paul al II – lea.

În anul 1998 a făcut un pelerinaj cu zece părinți de la Mănăstirea Rohia, la Sf. Munte Athos, iar în 2003 a făcut un pelerinaj tot cu un grup de monahi de la Mănăstirea Rohia, la locurile Sfinte din Ucraina și Rusia.

În septembrie 2003 a organizat vizita Patriarhului României Teoctist, care îl avea oaspete pe Sanctitatea Sa Petros al VII-lea, Patriarhul Alexandriei, în eparhia Maramureșului și Sătmarului, prilej cu care s-a sfințit primul nivel al catedralei episcopale și a avut loc proclamarea solemnă a canonizării Sf. Iosif Mărturisitorul din Maramureș.

În plan cultural teologic a scris în diferite reviste bisericești, anumite articole și studii, așa cum reiese din lista anexată prezentei autobiografii.

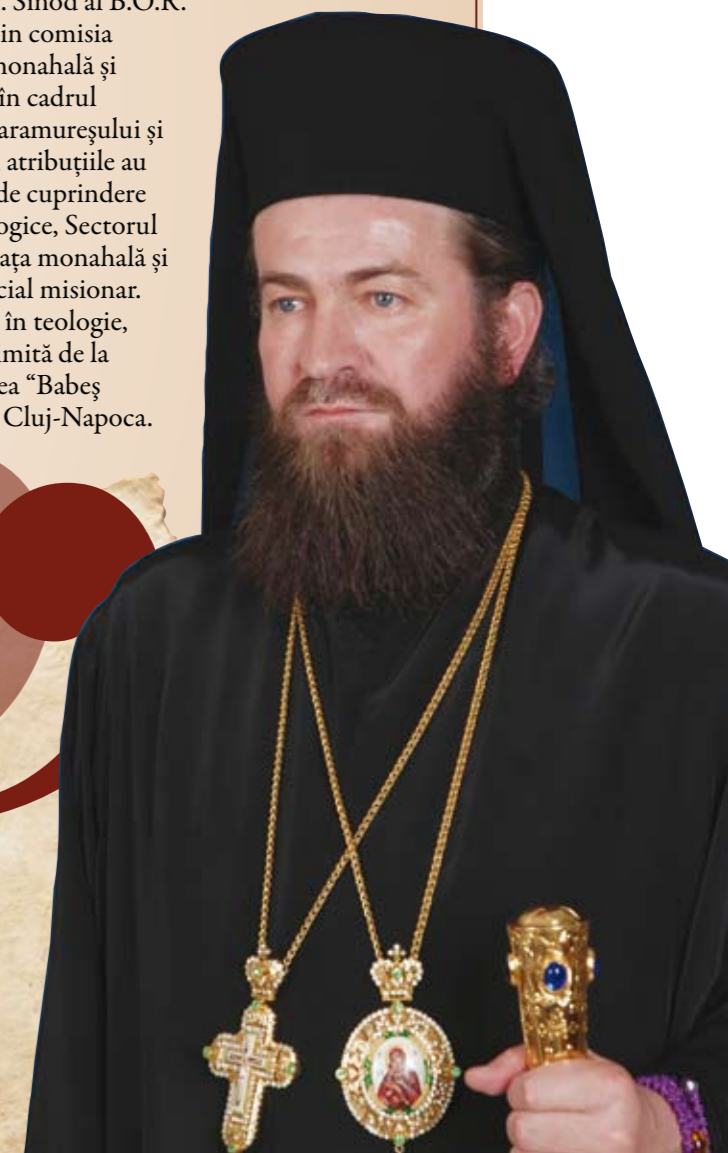
În cadrul Sf. Sinod al B.O.R.

face parte din comisia Pastorală, monahală și Socială, iar în cadrul Eparhiei Maramureșului și Sătmarului, atribuțiile au în sfera lor de cuprindere Școlile teologice, Sectorul Cultural, viața monahală și Sectorul social misionar. Este doctor în teologie, diplomă primită de la Universitatea “Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca.

„Maramureșul a fost și rămâne un tărâm al credinței, pentru că o istorie marcată de două mii de ani de credință dreptmăritoare, nu poate fi înlocuită de curente seculare ale modernității, nici de tendințele modei, nici de împrumuturile fără formă și conținut. Maramureșenii nu și-au pierdut credința în ultimele decenii, dimpotrivă, au cultivat-o și au sporit-o. Refacerea vechilor vetre monahale și întemeierea altora noi, zidirea multor biserici și mai ales întinerirea clerului bisericesc și înmulțirea numărului de preoți în raport cu nevoile duhovnicești au dus la intensificarea credinței”.

Î.P.S. Justin

Preasfinția Sa Justin Hodea Sigheteanu, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmarului, este un slujitor al bisericii cu mult har, dar și un gospodar desăvârșit, doctoral în teologie. Datorită dăruirii sale, Maramureșul a devenit un al doilea “Munte Athos”, cu mănăstiri ce veghează de pe coline, biserici și o Catedrală aflată în construcție.

„Am gândit că trebuie să mor eu întâi, să poată veni voievodul. Și mi-aș fi dat viața pentru ea. Dar iată că Dumnezeu m-o lăsat să mă bucur de ea”.

Urmasul lui Bogdan

E țaran. Așa se și prezintă, cu mândrie. Și n-a renunțat la gaci și opinci, nici în fața miniștrilor ori a șefilor de stat. A arătat că e un urmaș demn al Voievodului Bogdan. Lui i-a dedicat întreaga viață și pentru el a reușit să-și vadă visul împlinit: o statuie ecvestră care să se vadă din Budapesta!

„Io le spuneam și la cei de dinainte de 1989: faceți-o întâi a voievodului și apoi a mea a fi simplu de făcut, că a fi cât o rudă de mazăre. Da, unul dintre cei cinci ostași e Moșu’. Așe că n-or avea aieștia de-a mai cheltui, că o cheltuit bugăt”.

Deach Vasile Moșu’ s-a născut în 2 august 1929, în Cuhea (în prezent, Bogdan Vodă). Școala primară a făcut-o tot în satul natal. Spunem mândru că e de profesie țaran, „țaran născut și crescut”. Iar „Moșu’ i se spune din tinerețe, pentru că s-a însurat cu moașa satului. În 1967, a devenit primar, apoi viceprimar, apoi din nou primar. În total, și-a dedicat administrației publice locale din Bogdan Vodă mai bine de trei decenii. Visul Moșului a început în 1967. Atunci a spus răs-picat că „ecvestră, neecvestră, da’ să vină călare și să se vadă de la Budapesta”. Un an mai târziu, numele comunei a fost schimbat în Bogdan Vodă. Visul său s-a împlinit numai peste patru decenii, o poveste lungă, despre dinozauri, curaj, perseverență și morală că Bogdan are și azi urmași demni de memoria sa. Spune că ar fi putut face statuia, măcar pe jumătate, din opincile rupte în drumurile spre București. Nu se plânge însă de niciunul dintre necazurile care „l-au mâncat”, pentru că mândria de a fi român și urmaș al voievodului a fost mai puternică decât toate. Celebra lui afirmație cu „ecvestru, neecvestru” s-a petrecut în plin comunism, când partidul a decis ca statuia să o facă Vida Gheza, iar voievodul să stea în picioare. Moșu’ s-a supărat rău: cum să descalece un voievod de pe scaun sau stând în picioare? Voievodul avea musai nevoie de cal.

Până la urmă s-a făcut statuia ecvestră, și Moșu’ și-a văzut visul împlinit. Mulți spun că acum ar merita și el una. Dar Moșu’ răspunde răs-picat: „Io le spuneam și la cei de dinainte de 1989: faceți-o întâi a voievodului și apoi a mea a fi simplu de făcut, că a fi cât o rudă de mazăre. Da, unul dintre cei cinci ostași e Moșu’. Așe că n-or avea aieștia de-a mai cheltui, că o cheltuit bugăt”. De multe ori, de-a lungul vremii, când era bolnav, se temea nu de moarte, ci că nu va apuca să finalizeze statuia. Ba chiar a declarat că poate nu vrea să vină voievodul cât timp trăiește el. Era gata să-și dea viața pentru visul său: „am gândit că trebuie să mor eu întâi, să poată veni voievodul. Și mi-aș fi dat viața pentru ea. Dar iată că Dumnezeu m-o lăsat să mă bucur de ea”. Spune că, cu toate greutățile, dacă s-ar întoarce timpul, ar face oricând la fel: „Aș lua-o de la capăt și de-aș ști că or fi atâtea piedici. Aș lupta până la ultima suflare pentru voievod!”.

„De anul trecut ne bucurăm de un sprijin deosebit al Primăriei și al Consiliului Local, sigur prin directă implicare a primarului Cătălin Cherecheș. Fără a face campanie electorală, dar odată cu implicarea dânsului, de anul trecut, din vară s-au schimbat multe în bine. În primul rând, faptul că s-a constituit acest club cu două secții, prin preluarea secției de băieți (HC Minaur a fost în pragul desființării). Acum HCM Baia Mare are două secții, băieți și fete. Echipa de fete joacă în prima ligă și cea de băieți participă zilele acestea la barajul de promovare în prima ligă. Mai trebuie menționat că acum avem o stabilitate financiară, ceea ce nu a mai fost de mult timp. Adică, ne putem gândi și la perspectivă. Vom încerca sezonul viitor să urcăm în clasament. Un alt fapt îmbucurător este faptul că am păstrat întreg lotul de jucătoare și vom face câteva transferuri pentru a întări echipa. Avem echipe de copii și juniori, iar în perspectiva imediată dorim să înființăm o a doua echipă de fete, care să în liga a doua și la care vor fi jucătoare până în 24 de ani și tinere care provin de la cluburile din oraș”, ne-a spus Daniel Kotecz, director sportiv al HCM Baia Mare.

HCM Baia Mare

handbal și performanță

În Baia Mare se poate vorbi de handbal feminin începând cu anul 1967, când Constructorul promovează în Divizia B, iar 8 ani mai târziu are o primă apariție, efemeră, în Divizia A. Sub comanda antrenorului Constantin Popescu echipa băimăreană ocupă primul loc în Divizia B în 1978, revine în primul eșalon și joacă finala ediției inaugurale a Cupei României. Este învinsă la mare luptă, de campioana țării, Universitatea Timișoara, cu 14-12. Constructorul devine vicecampioană națională în 1979, iar în sezonul următor câștigă medalia de bronz și joacă o nouă finală în Cupa României, pe care o pierde cu 16-14 în fața Științei Bacău. În acea perioadă de glorie a handbalului feminin băimărean la Constructorul jucau șase componente ale Naționalei de senioare a României: Elisabeta Ionescu, Maria Bosi-Igorov, Hilda Hrivnak-Popescu, Niculina Iordache-Sasu, Mariana Iacob-Iluț și Larisa Cazacu. După o secetă de rezultate care a durat peste două decenii, în 1993 echipa este preluată de Exploatarea Minieră Șuior și își schimbă denumirea în Șuiorul Construcției. Antrenorul Ioan Băban aduce în lot mai multe jucătoare provenite de la Clubul Sportiv Școlar nr. 2 Baia Mare, cu care obținuse în perioadă 1990-1993 cinci medalii la campionatele naționale de junioare: două de aur și trei de bronz. În 1995, antrenorul Băban împreună cu jucătoarele băimărene Ildiko Kerekes și Cristina Mihai cuceresc titlul mondial cu naționala de tineret a României la Aracaju, în Brazilia. În ediția 1996-1997 echipa își schimbă din nou denumirea în Șuiorul AGEKOM și debutează în cupele europene. Formația antrenată de Gheorghe Sboră și Sorin Rădulescu trece fără emoții de primele două adversare din Cupa Cupelor, HC Kutaisi din Georgia și Sparta Helsinki din Finlanda, dar este eliminată în faza sferturilor de finală de VfB Leipzig din Germania. La Șuiorul AGEKOM jucau în acea perioadă mai multe handbaliste care au îmbrăcat

de-a lungul anilor echipamentul „tricolor” al Naționalei de senioare a României: Ildiko Kerekes, Carmen Buceschi, Cristina Mihai, Maria Pop, Nadina Dumitru, Victorina Stoescu-Bora și Marinela Doiciu-Györffi. În anul 2005 echipa își schimbă din nou denumirea în Handbal Club Municipal, iar președinte este ales fostul deputat Nicolae Bud. După un sezon, 2005-2006, încheiat la mijlocul clasamentului, echipa se califică din nou în cupele europene, în 2007, sub comanda lui Ioan Băban, care revine în Baia Mare după un exil de 10 ani în străinătate. HCM reușește în ediția 2006-2007 cea mai bună performanță internă din ultimul sfert de secol - locul 4 în Liga Națională și locul 3 (semifinală) în Cupa României. Începând cu 2011, președinte al clubului HCM este primarul Băii Mari, Cătălin Cherecheș.

HCM Baia Mare

Anul înființării:
1960

Palmares:
finalistă în Challenge Cup (2003), sfert-finalistă în Cupa Cupelor (1997), optimă de finală în Challenge Cup (2005), vicecampioană națională (1979), medalie de bronz (1980), finalistă în Cupa României (1978, 1980), semifinalistă în Cupa României (2007).

Denumiri anterioare:
Constructorul, CSO, Șuiorul Construcției, Șuiorul Agecom, Agecom, Era, HC Selmont

Culorile oficiale:
roșu - alb - albastru

Străjerul celei mai vechi școli de ceramică din lume

Practică olăritul din copilărie și face parte dintr-o familie cu tradiție în acest meșteșug, așa că, nu e de mirare că i se spune „Olarul”. Tănase Burnar este promotorul Ceramicii de Săcel, una dintre cele mai marcante tipuri de ceramică tradițională din țară și singurul centru în care vasele roșii, nesmălțuite se lustruiesc cu piatra.

Ceramica de Săcel este arsă din lutul roșu, de foarte bună calitate, scos de la o mare adâncime, din puțuri de 10-15 m adâncime, unică în țară. Forma vaselor, elementele decorative și tehnicile de lucru sunt similare ceramicii dacice. Ceramica de Săcel s-a produs într-o multitudinea de forme: ulcioare, oale pentru lapte, ulcele pentru moși, strecurători, tigăițe cu trei picioare, oale la găluște, blide, fideauă. Acestea erau lustruite cu piatra, efectul decorativ fiind dat de vărgile în zig-zag și liniile vălurite, de culoare brună, obținută prin pisarea unui anume fel de piatră, și pictate cu pensula.

În secolul trecut, acest tip de ceramică se întindea pe toată Valea Izei, iar Săcelul avea 9 olari. Astăzi, o singură familie continuă această tradiție. Tănase Burnar, poreclit „Olarul”, s-a născut în 1970. A învățat acest meșteșug din copilărie, de la tatăl său, meșterul Tănase Cocean, și va transmite aceste meșteșuguri mai departe, prin fiul său, Mitică Tănase care îl ajută la piesele mai dificile. Practică acest meșteșug tradițional așa cum era practicat pe vremea dacilor.

Centrul Săcel se deosebește de celelalte centre de ceramică din Maramureș prin faptul că ceramica produsă aici este arsă la roșu și decorată prin două tehnici: lustruire și pictare. Aici s-a produs dintotdeauna doar ceramică roșie nesmălțuită, lustruită, nu și ceramică neagră lustruită.

În Conscrierea urbarială pentru anii 1771- 1788, păstrată în fondul Prefecturii de la Arhivele Statului din Sighet, se face prima mențiune documentară despre ceramica din Săcel. Pop Simion, în volumul „Amfitrion”, ne informează că la Suculeu, lângă Medieșul Aurit, unde au fost descoperite zece cuptoare de ars ceramică, aparținând secolelor II-IV d.Hr., a fost „un adevărat cartier de olari ai dacilor liberi de pe aceste meleaguri, ale căror vase seamănă până la identificare cu cele din Săcel”. „Aluatul de olar” sau argila de ocru se extrage de lângă Podul Drobodava, iar argila neagră se aduce de pe Valea Glodului sau din Dealul Pomișori și este utilizată în loc de vopsea, pentru ornamentarea vaselor cu cele două motive de proveniență dacică – „unda apei” și „zimții”. „Uneltele cu care au lucrat olarii din Săcel nu se deosebeau de uneltele altor centre. Lucratul se făcea și se face la roată. Partea de sus a roatei [sic] se numește crâng, iar suprafața pe care se formează oalele «lepeteu», care se leagă printr-un ax de fier și se bate cu leșca (lopățica). Mesălăul este pensula cu care se ornamează vasele.” Cuptorul de ars oalele are o importanță deosebită în tehnica olăritului. La Săcel, are o formă semisferoidală-ovoidală, cu vatră neorganizată, simplă, care se încadrează în categoria cuptoarelor de tip roman. Cel mai cunoscut olar din Săcel este Tănase Cocean (1925-2006). El a păstrat specificul din vechime al acestui centru, atât în forma vaselor și a elementelor decorative, cât și în tehnica de lucru (ardere la roșu, lustruirea cu piatră).

1 Ion Vlăduțiu, apud Mihai Dăncuș, Zona etnografică Maramureș, București : Editura Sport-Turism, 1986.

Crezând cu tărie că credința noastră trebuie să aibă o latură văzută, preotul Vasile Fodoruț și Centrul care poartă numele singurului sfânt al Maramureșului recunoscut de sinaxare, Iosif Mărturisitorul, dau, în fiecare zi, o pildă vie de omenie și generozitate.

„Minuni se întâmplă tot timpul, în fiecare moment. În tot momentul, în tot ceasul se întâmplă chiar minuni extraordinare. Pentru minuni îți trebuie credință, îți trebuie puritate. Uitați-vă la copii: așa cum cred ei în poveștile care li se spun, prin credință, prin ceea ce spun, prin ceea ce trăiesc, prin ceea ce simt, ei dovedesc puritatea. Dacă am avea sensibilitatea lor, așa cum spune Mântuitorul - dacă veți fi precum copiii, veți intra în Împărăția cerurilor - tot așa, și celui care crede, totul îi este cu puțință”.

Apostolul omeniei

Preotul Vasile Fodoruț crede în conceptul de „credință înfăptuită” și de ani buni se străduiește să-l aplice. De aceea a fost înființată Asociația Filantropică „Sf. Ierarh Iosif Mărturisitorul” care funcționează pe lângă Parohia Ortodoxă cu același nume din Baia Mare, B-dul Republicii, nr. 8,

și care are ca și scop întraajutorarea și sprijinirea unor categorii sociale defavorizate: persoane sărace, cu handicap, neajutorate, bolnavi, bătrâni și copii, familii monoparentale, oferind prin Compartimentul de Asistență Socială - servicii de ajutor social și umanitar, consultanță și consiliere socială și spirituală. Toate, gratuit. În curtea bisericii a fost construit un Centru multifuncțional care oferă adăpost tinerilor cu probleme și care în fiecare duminică oferă o masă caldă pentru circa 100 de nevoiași.

La aceste activități permanente se adaugă acțiunile devenite tradiție, în care preotul Fodoruț și colaboratorii săi oferă pachete familiilor nevoiașe, proiectele educaționale, excursiile și tabele de pictură. Preotul Vasile Fodoruț înțelege iubirea de aproape, oferindu-le tinerilor hrană sufletească mai ales și exemple vii de viață, prin promovarea eroilor luptei anti-comuniste.

„Minuni se întâmplă tot timpul, în fiecare moment. În tot momentul, în tot ceasul se întâmplă chiar minuni extraordinare. Pentru minuni îți trebuie credință, îți trebuie puritate”.

CFF Vișeu de Sus este singura din Europa care încă mai este folosită pentru transportul lemnului. Celebra "Mocăniță" funcționează neîntrerupt din anul 1932. De luni până sâmbătă, trenurile de producție transportă bușteni de pe Valea Vaserului la fabricile de prelucrare a lemnului din Vișeu de Sus.

Valea Vaserului este legată în primul rând de exploatarea pădurilor din zonă, care a fost practică în mod organizat odată cu apariția etnicilor țipțeri de origine germană, din Zips (Slovacia), castă profesională cunoscută ca tăietori de lemne și care au fost chemați de către Maria Teresia pentru a organiza exploatarea pădurilor de atunci, proprietate regală pe Valea Vaserului. Anul apariției acestei etnie în zona Vișeuului se presupune a fi 1773. Ca motivație, această etnie a semnat un contract cu putere regală că nu vor părăsi zona în care au fost aduși, primind în schimb suprafețe de teren pentru construcția caselor și alte facilități care erau acordate în perioada de inactivitate (iarna). Se menționează această etnie în mod special ca fiind nucleul organizatoric al unei exploatare forestiere organizate, dar pe lângă acești țipțeri, comunitatea de la acea vreme și până către zilele noastre a fost formată dintr-o varietate de etnii : germani, maghiari, ucraineni, ruși, slovaci, polonezi, evrei și bineînțeles români, care au format o comunitate extrem de harnică, liniștită și unită, legându-și existența în mod exclusiv de această Vale a Vaserului.

Trenul cu aburi DE PE VASER

Importanța văii Vaserului constă nu numai în bogăția pădurilor care există, și care constituie singura sursă de existență a comunității din această zonă, ci și dintr-un deosebit potențial turistic, care la ora actuală este mult solicitat tocmai datorită existenței acestei căi ferate, care pe lângă eficiența de necontestat pe care o are, constituie și un punct de atracție turistic deosebit, fiind singura cale ferată îngustă forestieră activă din Europa.

Lemnul a fost exploatat și transportat la începuturi prin practicarea plutăritului, care era foarte bine organizat pe râul Vaser, unde buștenii erau tăiați cu ajutorul topoarelor, corhăniți pe jgheaburi cu apă, adunați cu ajutorul stăvilarelor construite de-a lungul văii în zonele Macârlău și Făina, iar de aici se formau plute în grup de către patru-cinci, care erau duse pe apa Vaserului până la confluența cu râul Vișeu, unde, mai departe se formau convoaie de plute depășind cantitatea echivalentă cu 100 de vagoane, care luau calea Tisei și a Dunării. Aceste imense convoaie erau conduse de doar trei oameni, care se schimbau între ei în mod continuu. Acest sistem de transport a continuat până în 1918, când Tisa a devenit zonă de graniță, iar activitatea ținuturilor Vișeuului a fost practic blocată. În 1929 puterea regală a hotărât reluarea activității de exploatare a lemnului. Astfel au fost aduși specialiști de la Cernăuți, cu ajutorul cărora a început construcția unei fabrici de cherestea și instalarea unor gater care funcționau pe bază de abur. Aceeași specialiști încep construcția unei căi ferate forestiere care dăinuie și astăzi. Astfel, lucrările efective la calea ferată încep în 1930 și se finalizează în 1934 pe tronsonul magistral de 46 de km Vișeu de Sus - Coman, cu legătură în Gara Mare a orașului. Primele locomotive care au circulat pe Valea Vaserului au fost de producție românească – locomotive de tip Reșița.

În octombrie 1944, când puterea de atunci a ordonat evacuarea zonei Vișeu, ungurii au evacuat inclusiv Vaserul. Astfel podurile au fost aruncate în aer, parcul de locomotive și material rulant o parte distrus, iar o altă parte a fost dus în afara zonei. Tot în acel an fabrica a fost minată și aruncată în aer, iar calea ferată în marea ei majoritate a fost distrusă, în ideea de a nu facilita folosirea acestei căi de transport de către armatele sovietice, care înaintau pe această direcție cu linia frontului. În anii 1945, 1946, 1947 a început reconstrucția căii ferate forestiere, finalizându-se în 1954.

În centrul orașului Dragomirești există un colț «de rai», desprins parcă din alt secol: unul din punctele de atracție a localității, Muzeul Țărăncii Române. Unicat în țară, muzeul este amenajat într-o casă țărănească de oameni gospodari ce datează din anul 1722, ridicată din piatră, lemn și chirpici, fiind una dintre cele mai vechi case din zonă. Casa este locuibilă și a aparținut Ilenei Chiș. După moartea ei, Nicoară Timiș, cu sprijinul Primăriei din localitate, a pus bazele muzeului.

Muzeul țărăncii române DIN DRAGOMIREȘTI

A fost inaugurat în 2001 și reprezintă un omagiu adus femeii pentru rolul important pe care l-a avut și îl are în dezvoltarea societății, păstrând vie, de veacuri întregi, credința creștină, datinile, obiceiurile tradiționale și portul popular. În același timp, muzeul este o dovadă vie a hărniciei și înțelepciunii populare care, fără niciun fel de mijloace moderne a reușit să-și făurească toate cele de trebuință, de la îmbrăcăminte, la statui și obiecte casnice. Înainte de a ajunge la muzeu, turistul trece, ca într-un ritual, pragul uriașei porți construite în stil maramureșean, în care meșterii sculptori au dăltuit, pe scurt, în semne și simboluri, istoria locului lor de baștină. Pe unul din stâlpii porții avem o mireasă și două druște, pe urmă avem cocoșul, simbolul Dragomireștiului și porecla «mireștenilor», steagul dacilor, lupoaica cu Romulus și Remus, un grup de femei, lângă un leagăn, pentru că aici, la botez mergeau doar femeile. În curte, se află o troiță de lemn și un fus „cu țurgălău”, cum spun dragomireștenii. Câțiva pași mai încolo, un grup statuar închinat femeii, în toate stadiile de vârstă: copilă, fetișcană, femeie, mamă, bunică. În fața casei, aproape de intrare, într-un copac înalt, din care au rămas doar crengile, asemeni unui cuier uriaș, stau așezate, frumos, oalele gospodinei.

Muzeul Țărăncii Române din Maramureș a fost inaugurat în 2001. Casa în care se află acest muzeu a fost construită în anii 1720-1721, din lemn de molid rotund, fiind cea mai veche construcție din lemn de pe întreaga Vale a Izei. Muzeul este unic în țară și adună valori materiale care constituie adevărate dovezi ale existenței noastre în acest spațiu legendar.

Casa este construită după tipicul unei gospodării tradiționale maramureșene cu obiectele specifice și cu cele ce reliefează obiceiurile culinare de peste an : colacul mirelui, stolnic (un colac mare, împletit, de formă rotundă - n.r.) de Crăciun și de Anul Nou, pasca, cozonacul, ce se dă la mort - prescuri la preot, pupii, colacii. Tot aici se pot admira și frumoasele costume populare maramureșene.

Profesorul anului, DIN MARAMUREȘ

Proiecte școlare Comenius
- 2007-2009: Respect the differences and appreciate the similarities! (proiect multilateral cu alte 5 licee)
- 2008-2010: Legends of the past-A European heritage (proiect bilateral cu Franța)
- 2010-2012: The changing face of Europe (proiect multilateral cu alte 9 licee)

Proiecte Tineret in Acțiune
schimburi de tineri, cu clubul Rainbow, înființat în 2004 pentru liceenii din Cavnic
- Polonia, 2007
- Turcia, 2010
- Polonia, 2011
- 2 schimburi - unul la Gdansk și altul la Czudek
- Ungaria 2011
- 3 schimburi cu diferite teme
- Italia 2011
- în total, peste 50 de tineri au participat la aceste schimburi

Colegiului Economic "Pintea Viteazul" din Cavnic are cele mai multe proiecte europene câștigate din Maramureș, iar acest lucru i se datorează profesorului Claudia Stoica. Activitatea sa este apreciată la nivel național.

finaliști", ne-a explicat Claudia Stoica. Fundația „Dinu Patriciu” i-a acordat premiul trei la secțiunea „Profesorul preuniversitar al anului”. Printre personalitățile care au înmănat premiile s-au numărat fostul președinte al României, Emil Constantinescu, realizatoarea TV Melania Medeleanu, Radu Gologan – președintele Societății de Științe Matematice și Alexandru Mironov – editor senior al revistei Știință & Tehnică.

Tehnică.

Claudia Stoica este în prezent directorul Colegiului Economic "Pintea Viteazul" din Cavnic. Anul trecut s-a numărat printre laureații Premiilor în Educație, organizate de Fundația "Dinu Patriciu". În cadrul unei festivități organizate la Palatul Parlamentului, Gala Premiilor în Educație – ediția 2011 a avut 11 secțiuni de concurs. Gala Premiilor în Educație este un proiect anual, inițiat cu scopul de a identifica și recompensa exemplele de bună practică din domeniul educației. Liceul din Cavnic are cele mai multe proiecte europene din Maramureș, iar acum subliniem că acest lucru i se datorează în special Claudiei Stoica, profesor de engleză. Cum a ajuns la această Gală? "Trebuia să-ți depui o candidatură cu activitatea din anul școlar care a trecut. Foarte mult a cântărit activitatea pentru comunitate, după care tehnici de predare etc. Din toată țara au fost 75 de candidaturi eligibile, din care am rămas în finală 10. Din Maramureș numai eu am fost printre profesorii

Care sunt principalele proiecte care au cântărit în această premieră? „Am făcut cu Primăria un proiect pe care trebuie să-l implementăm: Centru Multifuncțional pentru învățare continuă – Europa. Asta înseamnă că se va amenaja o sală în Liceu care se va numi „Europa”, o să fie un centru multifuncțional, cu calculatoare, mese noi și tot ce trebuie. Pentru șomeri o să fie cursuri gratuite de engleză, consiliere și noțiuni de bază în informatică. Iar pentru copii, vor fi activități extrașcolare cu ateliere artistice, susținute voluntar de profesori. De asemenea, avem proiectul Regio cu ISJ și Primăria, unde e vorba de beneficiile utilizării mijloacelor IT la oră. Mai avem un proiect Comenius cu elevii, care intră în anul II de derulare, unde studiem anii adolescenței bunicilor, părinților și în prezent. Anul trecut am mai organizat „Ziua Limbilor Străine” la Cavnic, am avut revista liceului „Liceenii... altfel!”, care a luat premiul I la Concursul Județean de Reviste Școlare. De asemenea, am colaborat cu Asociația de Autism și am organizat o strângere de fonduri, iar fondurile au fost date unui copil bolnav din Cavnic”, ne-a spus Claudia Stoica.

1918

Era decembrie 1918. Orașul Șomcuta Mare, centrul Districtului Chioara. Românii adunați cu mic, cu mare, așteptau cu înfrigurare vești de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Când s-a anunțat consfințirea Marii Uniri, din piepturile lor a răsunat: "Pe-al nostru steag e scris Unire!". De atunci, Corul din Finteuș transmite, an de an, emoția clipelor de atunci. Numele lor a devenit sinonim cu patriotismul. În repertoriu, la loc de cinste, se aflau cântecele: "Românul" de Ciprian Porumbescu, "Dorul Ardealului" de Aurel Popovici, "Răsunetul Ardealului" de Ion Vidu, "Marșul lui Tudor" de Aurel Popovici, "Pui de lei" de Ionel Bratianu, "Cisla" de Ciprian Porumbescu, "Ceasul rău" de Izidor Vorobchievici, etc.

1940-1950

Apoi, vine cel de-al doilea Război Mondial, și coriștii sunt obligați să-și apere țara nu doar cu vocea, ci cu arma-n mână. Mai apoi, Ardealul este cedat Ungariei, iar corul își încetează activitatea. Iar la sfârșitul lui 1944, odată cu moartea învățătorului și dirijorului Nistor Dragoș, se credea că activitatea corală va fi întreruptă pe vecie. N-a fost însă așa. În Finteuș vine învățătorul Gheorghe Pop, care transformă corul în unul mixt, pentru a putea pune în scenă creațiile lui Vidu: "Răsunet de la Crișana", "Negruța", "Din șezătoare". În 7 februarie 1947, corul susține concerte la inaugurarea Căminului Cultural "Vasile Lucaciu" din Baia Mare, iar în 1950 este distins cu premiul I pe jud. Satu Mare.

Din 1918, Corul din Finteuș transmite, an de an, emoția clipelor de atunci. Numele lor a devenit sinonim cu patriotismul.

Corul Unirii

1953

În 1953 are loc la București "Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților", iar cinstea de a reprezenta județul la aceasta manifestare îi revine Corului din Finteuș.

1978

În 8 aprilie 1978 vine în Maramureș poetul Adrian Păunescu pentru a selecta formațiile artistice pentru emisiunea televizată, "Antena vă aparține". După ce îi ascultă, spune că toate cântecele sunt asemănătoare cu ale celorlalte formații și că nu este interesant să asculte cântece slabe interpretate bine. În acel moment, dirijorul dă tonul și din piepturile noastre răsună "Treceți batalioane române Carpații". A fost momentul crucial al relansării vechilor cântece patriotice, care în scurt timp devin șlagăre naționale, iar finteușenii devin promotorii vechiului cântec patriotic în plan național. Un punct de referință îl constituie colaborarea cu Centrul Universitar din Timișoara care dăinuie din aprilie 1987 până în prezent.

2003

Din 30 noiembrie 2003, conducerea corului este preluată de prof. Andrei Dragoș care promovează proiectul "Cântec din sufletul neamului", concert coral în patru părți și conținuturi, cântece patriotice, prelucrări din folclor, cântece religioase și colinde.

DE MARAMUREȘ
Gazeta

Baia Mare, Bd. Traian 23/9
Tel. 0728-836 348, 0362-401 332
fax 0362-401 331
www.gazetademaramures.ro

Fondator
Dan **PĂRCĂLAB**

Director general
Ioana **LUCĂCEL**

Redactori
Mircea **CRISAN**
Nicolae **TEREMTUȘ**

IT/DTP
Ada **FONAI**

Nici măcar Finlanda, „Țara celor 1000 de lacuri”, nu se poate lăuda cu un asemenea lac. Lacul Albastru de lângă Baia Sprie este singurul din lume care își schimbă culoarea, în funcție de lumină.

Situat la aproximativ 3 km de Baia Sprie, Lacul Albastru este un obiectiv unic în lume. Format natural prin căderea unei galerii miniere, galerie în care pe parcurs s-a adunat apă de ploaie. Cu o suprafață totală de jumătate de hectar și cu un contur aproape circular, lacul Albastru este situat pe versantul Dealul minei, partea de S-V. Se spune că, lacul măsoară în jur de 50 m de pe un mal pe celalalt și doar 4 metri în adâncime, dar, printre localnici circulă povești cum că ar avea legătură cu Marea Neagră prin galerii subterane și că nu ar avea fund. Au existat chiar și scenarii apocaliptice, potrivit cărora întreg orașul Baia Sprie ar fi în pericol de scufundare din cauza acestor tuneluri din adâncuri. Ciudat e că apa verde a lacului capătă o nuanță albastrie de la lumină sau dacă mai multe persoane se scaldă în apa lui.

Lacul care își schimbă culoarea

Lacul Albastru este unic prin origine (prăbușirea unei galerii de mină) și chimismul apei. Datorită solubilizării compușilor sulfuroși, apa are culoarea verde, uneori cu reflexe de smarald.